

Kinnitan käskkirjaga

30.september 2013.a nr 1-2/7

Direktor

Heili Vast _____

TALLINNA MUINASJUTU LASTEAIA

ÕPPEKAVA

2013

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS.....	3
2. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA	4
3. ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ EESMÄRGID	5
4. ÕPPE-JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED.....	6
5. RÜHMADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS.....	8
6. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU.....	10
7. VALDKONDADE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED.....	12
7.1 Valdkond“ MINA JA KESKKOND“	12
7.2 Valdkond KEEL JA KÕNE	17
7.3 Valdkond MATEMAATIKA	21
7.4 Valdkond KUNST.....	25
7.5 Valdkond MUUSIKA	29
7.6. Valdkond LIIKUMINE	31
8. ÜLDOSKUSED	33
8.1 Tunnetus- ja õpioskused.....	34
8.2 Sotsiaalsed oskused	35
8.3 Enesekohased oskused	37
8.4 Mänguoskused.....	38
Lisa 1. Tallinna Muinasjutu Lasteaia päevakava	42
Lisa 2. Planeeritud õppe- ja kasvatustegevused rühma nädala tegevuskavas	43
Lisa 3. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, korraldus	44
Lisa 4. Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, korraldus	46
4.1. Lapse iseloomustus	48
4.2. Lapse individuaalsuse kaart	49
Lisa 5. Lapsevanematega koostöö põhimõtted, korraldus	55
Lisa 6. Koolivalmiduse kaart	57
Lisa 7. Õppekava uuendamise kord	59

1. SISSEJUHATUS

Tallinna Muinasjutu Lasteaia õppekava aluseks on „Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava” (Vabariigi Valitsuse 29.mai 2008. a määrus nr. 87).

Õppekava on dokument, mille alusel toimub 1,5- 7 aastaste laste õppe- ja kasvatustegevus, mis on koostatud lapsest lähtuvalt ja suunatud lapse arenemisele ja kasvamisele kui põhiprotsessile lasteaias. Õppekava alusel omandavad lapsed alushariduse- teadmised, oskused, vilumused ja käitumisharjumused, mis loovad eeldused edukaks edasijõudmiseks igapäevaelus ja koolis. Lasteaia õppekava toetab lapsevanemaid lapse kodusel kasvatamisel ja arendamisel.

Lasteaias toimub õppimine mänguliste tegevuste kaudu eesmärgistatud tegevuskavadest lähtuvalt. Lasteaia õppekava on aluseks õpetajatele rühma aasta tegevuskava koostamisel, õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisel, laste arengu jälgimisel ja hindamisel ning perede nõustamisel õppe- ja kasvatustegevuse küsimustes.

Õppekava määrab kindlaks:

- lasteasutuse liigi ja eripära;
- õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti;
- õppe- ja kasvatustegevuse korralduse;
- lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, korralduse;
- erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, korralduse;
- lapsevanematega koostöö põhimõtted, korralduse;
- õppekava uuendamise ja täiendamise korra.

Õppekava on paindlik, vastavalt olukordadele, võimalustele ja vajadustele muudetav, edasiarendatav ja täiustatav dokument.

2. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

Tallinna Muinasjutu Lasteaed on linna munitsipaallasteaed asukohaga Enrgia 11, Tallinn.

Õppe- ja kasvatuskorraldus on eesti- ja venekeelne.

Lasteaias on 4 rühma. Lapsed on jaotatud rühmadesse vanuse järgi:

1. 1,5-3-aastased lapsed
2. 3-4-aastased lapsed
3. 4-7-aastased lapsed
4. 3-7-aastased lapsed

Tallinna Muinasjutu Lasteaed on koolieast noorematele lastele päevahoiu ja alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus. Lasteasutus toetab lapse perekonda, soodustab lapse kasvamist ja arenemist ning tema individuaalsuse arvestamist, sest alusharidus on teadmiste, oskuste, vilumuste ja käitumisharjumiste kogum, mis loob eeldused edukaks edasijõudmiseks igapäevaelus ja koolis.

Tallinna Muinasjutu Lasteaia õppekava on lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument.

3. ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ EESMÄRGID

Õppekava aluseks on võetud koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava ja koolieelse lasteasutuse seadus.

Tallinna Muinasjutu Lasteaed õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetab õppe- ja kasvatustegevus:

- lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt,
- ümbritseva keskkonna mõistmist, eetilist käitumist ning algatusvõimet,
- esmased tööharjumusi, kehalist aktiivsust ja arusaamu tervise hoidmise tähtsusest
- arenevaid mängu-, õpi-, sotsiaalseid ja enesekohaseid oskuseid.

4. ÕPPE-JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED

Õppekava koostamisel ja õppe-kasvatustsotsessi kavandamisel on arvestatud järgmisi põhimõtteid:

- lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
- lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;
- lapse loovuse toetamine;
- mängu kaudu õppimine;
- humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
- lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
- lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine;
- üldõpetusliku tööviisi rakendamine;
- kodu ja lasteasutuse koostöö;
- eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel lähtutakse järgmistest printsiipidest:

- eakohasus;
- võimetekohasus;
- arengupotentsiaal;
- lapse motiveerimine ja tema vabatahtlikkus;
- integratsioon erinevate ainete vahel.

Õppe- ja kasvatustegevus aitab lastel kujundada oma arusaama:

- füüsilisest maailmast mõõtmise, kaalumise, klotsidest ehitamise, vee- ja liivamängude, värvide segamise ja erinevate kunstimaterjalide katsumise läbi.
- ühiskonnast ja kultuurist mängude, loovmängude, kokanduse, lugude kuulamise ja ettelugemise, ühiskondlike sündmuste, rahvakalendritähtpäevade tähistamise abil.
- loogikast ja matemaatikast mõõtmise, kaalumise, võrdlemise, loendamise, vastete leidmise, korrastamise, järjestamise, sorteerimise ja klassifitseerimise abil.
- kõnest ja kirjakeelest lugemise kirjutamise, joonistamise, dikteerimise, kuulamise ja oma ideede väljendamise abil.

Pedagoogid on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad.

Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest.

Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.

Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:

- kavandada oma tegevust, teha valikuid;
- seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu.

5. RÜHMAD ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

Lasteaial on kinnitatud arengukava. Arengukavast lähtuvalt koostatakse iga aastane lasteaia tegevuskava, mis hõlmab lasteaia planeeritud tegemised 1. septembrist kuni 31. augustini. Lasteaia iga aastane tegevuskava sisaldab kokkuvõtet eelnenud tegevusaastast, näitab tegevusaasta maja ja rühmade peamised eesmärgid ja planeeritud üritused.

Rühma tegevus- ja päevakavad lähtuvad lasteaia õppekavast. Selle koostamisel on arvestatud riiklikku õppekava ja lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse eesmärke ning põhiprintsiipe, rühma vanuselist ja soolist koosseisu, laste arengutaset, lasteasutuse materiaalseid võimalusi, lapsevanemate soove.

Lasteasutus korraldab õppe- ja kasvatustegevusi õppeaastati. Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini. Suvekuudel (juuni, juuli, august) toimub õpitu kinnistamine ja süvendamine. Suvepuhkusel oleku ajal, kui lasteaed on suletud õppetööd ei toimu.

Õppe- ja kasvatustegevus toimub rühma päevakava alusel, mis määrab laste eale vastava päevarütmid, une- ja ärkvelolekuaja, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng ja vabategevus ning õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevus. (Lisa 1.)

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel esitatakse nädala eesmärgid, temaatika, õppesisu ja tegevused. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi.

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse korraldus võimaldab õpetajal töötada lapsega individuaalselt, arvestades lapse iseloomu, võimeid, oskusi, kodust olukorda, arengupotentsiaali. Selle kõrval tehakse tööd nii väiksema grupi, kui kogu rühmaga. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutusega. Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas.

Tegevuskoha valikul arvestatakse nii üldisi kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärke, erivaldkondade sisude ja tegevuste lõimimist, tegevusteks vajalikke vahendeid ning pedagoogide ja personali kaasamist.

Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja –tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.

Rühmaõpetajad viivad planeeritud õppe-kasvatustegevusi läbi vastavalt kinnitatud tegevuse mahule (Lisa 2.)

Rühma õppe- ja kasvatustööd korraldavad kaks rühmaõpetajat, keda abistab õpetaja abi, muusika- ja liikumistegevusi korraldavad muusika- ja liikumisõpetaja.

Iga päev täidavad õpetajad k.a. muusika-liikumisõpetaja rühma õppekasvatustöö päevikut, kus kajastatakse läbiviidud õppe-kasvatustegevused ning nende analüüs. Õpetajad täidavad päevikut lühidalt, konkreetselt, tuues välja olulise.

Iga õppeaasta lõpus koostavad rühma pedagoogid ning muusika- liikumisõpetaja rühma õppe- ja kasvatustöö analüüsi vastavalt kinnitatud struktuurile (Lisa 3.)

6. ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse SISU

Lapse arendamine ja kasvatamine toimub lapse elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevate teemade kaudu.

1. MINA – nimi, laps, poiss, tüdruk
2. PEREKOND JA SUGULASED – ema, isa, õde, vend, vanavanemad; erinevad põlvkonnad, eluviisid ja kombed
3. KODU – kodumaja, koduõu, kodused tegevused, koduloomad
4. LASTEAED – lapsed, õpetajad, suhted; sõber; mänguasjad, tegevused
5. KOOL – lapsed, õpetajad, õppimine, õppevahendid
6. ELUKUTSED, AMETID, TÖÖD
7. KODUMAA, TEISED RAHVUSED EESTIS – rahvus ja emakeel; rahvushümn, -lipp, -lill, -lind
8. TÄHTPÄEVAD, PÜHAD JA KOMBED
9. ÜLDINIMLIKUD VÄÄRTUSED JA ÜLDTUNNUSTATUD KÄITUMISREEGLID
10. SÕPRUS JA ABIVALMIDUS
11. HOOLIVUS, TURVALISUS JA TÄHELEPANELIKKUS
12. SUHTUMINE ERINEVUSTESSE
13. EHITISED
14. KODUMASINAD
15. SÕIDUKID
16. JÄÄTMED
17. TERVISE VÄÄRTUSTAMINE
18. HAMMASTE TERVIS
19. TERVISLIK TOITUMINE
20. INIMKEHA TUNDMINE
21. OHUTUS JA TURVALISUS
22. KODUKOHA LOODUS: veekogud, kodupaiga mets- ja koduloomad; taimed, seemned ja putukad.
23. LOOMAD: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng
24. PUTUKAD: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng
25. TAIMED: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng

26. ÖÖ JA PÄEV: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses
27. AASTAAJAD: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused
28. ILMASTIK: erinevad ilmastikunähtused
29. INIMESE MÕJU LOODUSELE: loodushoid, säästev areng
30. VALGUSE, TEMPERATUURI, VEE, ÕHU, JA TOITAINETE TÄHTSUS
TAIMEDELE NING LOOMADELE
31. VALGUSFOOR JA TÄNAVA ÜLETAMINE
32. LIIKLUSMÄRGID
33. SÕIDUKID
34. HELKUR, TURVATOOL JA -VÖÖ

7. VALDKONDADE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED

7.1 Valdkond“ MINA JA KESKKOND“

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Mina ja keskkond sisu:

- 1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kumbed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- 3) tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine ja korraldus:

- 1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- 2) suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;

- 3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- 4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervise seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema;
- 5) suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel

2 aastane laps:

- 1) teab ja ütleb oma eesnime;
- 2) tajub oma keha ja näitab kehaosi;
- 3) matkib täiskasvanu eeskujul enimtuntud elukutsete tegevust, lihtsaid töövõtteid;
- 4) peseb ja kuivatab täiskasvanud abiga käsi ja nägu;
- 5) kasutab lihtsamaid viisakusväljendeid;
- 6) saab hakkama enese teenindamisega täiskasvanu abiga;
- 7) osutab küsimisel autodele, bussidele, rongidele;
- 8) mõistab endale suunatud keeldude tähendust, muutes täiskasvanu juuresolekul neile vastavalt oma käitumist;
- 9) tunneb ja näitab pildilt koduloomi ning mõningaid metsloomi;

- 10) eristab päeva ja ööd, teab mida siis tehakse;
- 11) eristab pildil aastaaegu ja nimetab lihtsamaid tegevusi mida tehakse;
- 12) leiab täiskasvanu juhendamisel teiste esemete seast Eesti lipu;

3 aastane laps:

- 1) teab ja ütleb oma ees- ja perekonnanime;
- 2) teab oma vanust ja sugu;
- 3) sööb iseseisvalt, hoiab lusikat õigesti;
- 4) tänab, palub, vastab head isu soovile;
- 5) riietub iseseisvalt ;
- 6) palub andeks ja annab andeks;
- 7) jagab asju teistega;
- 8) vastab täiskasvanu küsimustele, täidab täiskasvanu palveid ja korraldusi;
- 9) nimetab puhtuse jaoks vajalikke esemeid;
- 10) nimetab erinevaid toiduaineid;
- 11) nimetab kehaosi ja osutab nendele;
- 12) nimetab liikumisega seotud tegevusi pildilt (autoga sõitma, jalgsi käima, jalgrattaga sõitma, kiivrit kandma jmt);
- 13) teab millise valgusfoori tulega võib teed ületada;
- 14) nimetab tuntud koduloomi ja matkib nende häälotsusi;
- 15) nimetab tuntud loomadele iseloomulikke tunnuseid;
- 16) leiab Eesti lippu nähes erinevate värvuste seast Eesti lipu värvused;

4 aastane laps:

- 1) teab oma perekonnanime ja sünnipäeva (aastaaega);
- 2) teab poiste ja tüdrukute erinevusi;
- 3) kirjeldab oma välimust peegli abil;
- 4) kirjeldab toidu maitset (magus, soolane jne);
- 5) riietub otstarbekalt ja paneb märjad riided meeldetuletusel kuivama;
- 6) nimetab põhiemotsioone ja oskab neid väljendada (hirm, rõõm, viha, kurbus, üllatus);
- 7) nimetab rühmaruumis ja õues valitsevaid ohte;
- 8) ütleb „tere” ja „head aega” lasteaiakaaslastele ja täiskasvanutele;
- 9) paigutab asjad õigele kohale rühmaruumi koristades;
- 10) pöördub abi saamiseks täiskasvanu või sõbra poole;

- 11) teab helkuri vajalikkust;
- 12) teab ülekäigurada ja valgusfoori ja tulede tähendust;
- 13) teab vasakut ja paremat poolt;
- 14) järgib kokkulepitud rühmareegleid;
- 15) nimetab riigi nime, kus ta elab;
- 16) nimetab Eesti riigi rahvakalendri tähtpäevi, millel ta on osalenud: nt mardi- ja kadripäev, vastlapäev;
- 17) nimetab kodumaa rahvussümboolikat: lipp, lill, lind;
- 18) eristab okaspuid lehtpuudest;

5 aastane laps:

- 1) teab oma sünnipäeva kuud;
- 2) teab, et ta kasvab ja areneb;
- 3) eristab kasulikku ja kahjulikku toitu;
- 4) kasutab WC-d iseseisvalt (pühib, laseb vett, peseb käed);
- 5) nimetab riiete üldmõisteid;
- 6) paneb ise kinni nõõbid, haagid, lukud, paelad;
- 7) oskab käituda rühmas, tänaval ja avalikes kohtades vastavalt käitumisnormidele;
- 8) oskab viisakalt keelduda, või avaldada oma mittenõusolekut;
- 9) oskab pakkuda omapoolset abi, tunda kaasa sõbrale, vajaduse korral loobuda oma soovist;
- 10) teab mõisteid „jalakäija”, „tänav”, „liiklus”, „liikleja”, „sõidukid”, „jalgrattur”, „liikluspolitsei”;
- 11) teab lihtsamaid liiklusreegleid;
- 12) loetleb enimtuntud elukutseid ja nende juurde kuuluvaid töövahendeid;
- 13) nimetab tegevusi mis on tervisele kasulikud;
- 14) nimetab toiduainete rühmad (teraviljatooted, puu- ja köögiviljad, piimatooted, liha-, kalamuna, toidurasvad);
- 15) selgitab, millal lipud heisatakse ja hümnid lauldakse;
- 16) väärtustab perekonda ja erinevate põlvkondade traditsioone;
- 17) tunneb levinumaid kohalikke taimi ja seeni, teab taimede arengut ning nende erinevaid kasvukohti;
- 18) mõistab öö ja päeva vaheldumise seaduspärasusi ja rütmi, teab ajamõisteid;
- 19) iseloomustab aastaaegu, ilmastikunähtusi;

6 aastane laps:

- 1) teab pereliikmete ja lähisugulaste nimesid, sugulusastet;
- 2) teab kodust aadressi, telefoni, tunneb oma kodukohta;
- 3) teab oma õiguseid ja kohustusi;
- 4) teab toitainete ülesannet ja toitumise vajalikkust;
- 5) teab toidupüramiidi ja vitamiine;
- 6) omab algteadmisi tervislikest eluviisidest;
- 7) oskab näha ümbritsevaid ohtusid liikluses, kodus ja looduses ning oskab neist hoiduda;
- 8) teab häirekeskuse telefoni numbrit 112;
- 9) teeb vahet fantaasial ja reaalsusel;
- 10) oskab käituda empaatiliselt;
- 11) ilmutab iseseisvust, organiseeritust, püüdlikkust, distsiplineeritust, otsustavust;
- 12) tunneb erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet;
- 13) nimetab liikleja õigusi ja kohustusi, teab liikluseeskirja vajalikkust;
- 14) teab, kus ja kuidas võib jalgrattaga sõita;
- 15) tunneb kodumaa rahvussümboolikat, austab oma kodumaad, teab olulisemaid tähtpäevi;
- 16) nimetab Eesti lähimate naaberriikide nimesid ning seal elavate rahvaste tavasid;
- 17) teadvustab eluringi olemasolu;
- 18) tunneb kohalikke taimi, loomi (välimus, kasvukoht, toitumine jne);
- 19) tunneb mõningaid võõramaa loomi, linde ja taimi;
- 20) teab valguse, soojuse, vee ja toitainete tähtsust elusorganismide elus;
- 21) omab looduskaitse alaseid algteadmisi;

7 aastane laps:

- 1) tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms;
- 2) kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- 3) nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
- 4) nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
- 5) mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
- 6) oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
- 7) julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik;
- 8) kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
- 9) järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;

- 10) suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivald ning käitub seda säästvalt;
- 11) kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- 12) kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
- 13) selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
- 14) selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
- 15) mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
- 16) kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
- 17) teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

7.2 Valdkond KEEL JA KÕNE

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Keel ja kõne sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine ja korraldus:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse

kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;

3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;

4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;

5) mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel

2 aastane laps:

- 1) hääldab õigesti mõnd üksikut sõna;
- 2) hääldab sõnades õigesti lihtsamaid häälikuid (nt a.e.i.o,u,p,m,t,l);
- 3) kasutab nimi-(nt näu e. kiisu), tegu-(anna, opa e. võta sülle), ase- ja määrsõnu (nt siia, seal, nii);
- 4) kasutab ja mõistab oma kogemustega seostuvaid konkreetse tähendusega sõnu;
- 5) kasutab oma tegevuses grammatiliselt vormistamata 1-2 sõnalisi lauseid (nt Miku õue e. Mikk tahab õue minna);
- 6) mõistab ja täidab 2-3 sõnalisi korraldusi tuttavas situatsioonis;
- 7) vastab täiskasvanu korraldustele, küsimustele 1-2 sõnaliste vastustega;
- 8) kasutab suhtlemisel peamiselt osutamist koos üksikute sõnadega;
- 9) vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu pildile osutamise või üksiku sõna ütlemisega pildi kohta.

3 aastane laps:

- 1) kasutab oma kõnes tuttavaid 1-2 silbilisi sõnu;
- 2) hääldab õigesti enamikku häälikutest (eranditeks võivad olla r, s, k, õ, ü);
- 3) kasutab oma kõnes kõiki sõnaliike: nimi-, tegu-, omadus- ja tagasõnu (all, peal, sees, ees, taga);
- 4) mõistab ja kasutab tuttavas situatsioonis 3-5 sõnalisi lihtlauseid;
- 5) kasutab oma kõnes õigesti enamikku käändevorme nende põhitähenduses;
- 6) kommenteerib enda ja/või kaaslaste tegevust tegevuse käigus 1-2 lausega;

- 7) loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust;
- 8) väljendab oma soove ja vajadusi lausega, küsib infot ja vastab dialoogis küsimusele;
- 9) suhtleb aktiivselt tegevuse ja esemelise mängu käigus;
- 10) räägib endast mina vormis;
- 11) vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid, keerab lehte ja kommenteerib pilte;
- 12) kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid ettelõetud tekste;

4 aastane laps:

- 1) kasutab oma kõnes tuttavaid 2-3 silbilisi sõnu;
- 2) mõistab ja kasutab kõnes nii üld- kui ka liiginimetusi (nt kuusk, kask – puu; tuvi, kajakas – linnud), objektide osade/detailide nimetusi (käpad, saba, rool) ning mõningaid liitsõnu (tutimüts, kelgumägi) ja tuletisi (täpiline, laulja);
- 3) kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid ning õigesti tegusõna lihtmineviku vormi (nt sõitis, laulsid);
- 4) kommenteerib enda ja kaaslaste sooritatud tegevust 2-3 lausega;
- 5) räägib 2-3 lausega mõnest hiljuti kogetud emotsionaalsest kogemusest või meeldivast mänguasjast;
- 6) loeb peast või kordab järele 2-3 realist luuletust või liisusalmi;
- 7) suhtleb ühistegevustes meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega;
- 8) esitab täiskasvanule palju küsimusi ümbritsevate asjade kohta;
- 9) tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti.

5 aastane laps:

- 1) hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tähenduselt tuttavaid 3-4 silbilisi sõnu;
- 2) hääldab õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu (nt taburet, diivan, banaan);
- 3) kasutab kõnes mõningaid iseloomuomadusi ning hinnangut väljendavaid omadussõnu (nt arg, kaval, igav) ja aega väljendavaid nimisõnu (hommik, päev, õhtu, öö);
- 4) kasutab oma kõnes omadussõna võrdlusastmeid (suur-suurem-kõige suurem);
- 5) kasutab oma kõnes õigesti enamikku nimisõna käändvorme mitmuses (ilusatel lilledel);
- 6) jutustab nähtust, tehtust, möödunud sündmustest 3-5 lausega (nt Mida tegi kodus pühapäeval?);
- 7) ühildab sõna arvus (karud söövad) ja käändes (ilusale lillele, punase palliga);
- 8) loeb peast 2-4 realisi liisusalme/luuletusi;
- 9) algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi, vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal;

10) tunneb iseseisvalt ära hääliku kuulmise teel teiste häälikute reas ning täiskasvanu abiga hääliku sõnas

11) ettelugemist kuulates on seejuures aktiivne, osutab piltidele, esitab küsimusi ja parandab ettelugejat tuttava teksti puhul;

12) kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (nt oma nime).

6 aastane laps:

1) hääldab oma kõnes ja etteõeldu kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tähenduselt tuttavaid sõnu;

2) kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid määrsõnu eile, täna, homme;

3) kasutab oma kõnes mõningaid sama/lähedase tähendusega sõnu (nt jookseb, lippab, sibab);

4) annab kuuldud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste ja korralduste abil üksteisega seotud lausetega;

5) mõistab samatüveliste sõnade tähenduste erinevusi (joonistaja, joonistus, jooneline);

6) räägib oma kogemustest seotud lausetega;

7) märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes (nt lugeb e. loeb, mõmmi maga e. mõmmi magab, lillene e. lilleline);

8) jutustab oma sõnadega ümber kuuldud teksti sisu;

9) räägib iseendast ning esitab küsimusi täiskasvanu kohta;

10) püsib teemas, läheb kaasa teemamuutustega ning vastab ka teiste algatatud teemadele;

11) häälib täiskasvanu abiga 1-2 silbilisi sulghäälikuta ja häälikuühenditeta sõnu;

12) loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt poe- ja tänavanimed, sildid).

7 aastane laps:

1) tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;

2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;

3) suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;

4) jutustab pildi, kuuldud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;

5) kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;

6) kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses;

7) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;

8) hääldab oma kõnes ja etteõeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;

- 9) tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirjpildis ära mõned sõnad;
- 10) kirjutab joonistähedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega;
- 11) teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

7.3 Valdkond MATEMAATIKA

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;.
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnusete põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Matemaatika sisu:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

Õpp-ja kasvatustegevuse kavandamine ja korraldus:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja ka vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;

- 3) seostatakse mäng,vaatlused,vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures kasutama erinevaid aistinguid:kuulmis-,nägemis-,haistmis-ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama(arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist-erinevates objektides sarnaste ning eri tunnust ja omaduste vaatlemise ,võrdlemise ,kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel

2 aastane laps:

- 1) Juhendamisel leiab etteantud esemete hulgast teise samasuguse eseme (nt sama värvi pall)
- 2) Leiab erinevate esemete hulgast üks kuni kaks täiskasvanu kirjeldatud eset (nt kolme erineva nuku hulgast- leia sinise kleidiga nukk; erinevate mänguasjade hulgast-leia kaks karu).
- 3) Juhendamisel paigutab esemeid üksteise sisse ja peale.
- 4) Leiab etteantud esemete hulgast suurema või väiksema eseme.
- 5) Juhendamisel määrab enda ja esemete asukoha ruumis teiste esemete suhtes sõnadega peal, all, sees, taga või ees.
- 6) Paigutab esemeid teise isiku või eseme suhtes üles-alla,ette-taha.
- 7) Orienteerub oma kehal ja näitab,mis asub ülal-all,kõrval, ees –taga.
- 8) Kompimise-veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid, sh ringi ja ruutu (nn toppimismängud).

3 aastane laps:

- 1) Rühmitab antud kahesugused esemed kaheks ühesuguste esemete hulgaks ühe ühise tunnuse alusel (kuju,värv, suurus) pallid ja klotsid värvuse järgi- punased klotsid ühte ja punased pallid teise hunnikusse.
- 2) Suudab tuttavates ruumides (kodu, rühmaruumid)üles leida nimetatud toad või kohad.
- 3) Matkib täiskasvanu juhendamisel mängus öö ja päeva tähendust (nt ööseks paneb nuku magama, päeval nukk mängib).

- 4) Loendab esemeid kolme piires, nimetades arve ja sõnastades loendamise tulemust (Mitu? Nt. mitu palli on kastis).
- 5) Leiab täiskasvanu juhendamisel etteantud kujundi järgi erinevate geomeetriliste kujundite hulgast kõik samasugused kujundid (Nt ringi abil kõik ülejäänud ringid).

4 aastane laps:

- 1) Rühmitab antud erinevaid esemeid (pallid, pliiatsid, kommid klotsid jne) ühe etteantud tunnuse (värv, suurus, kuju) alusel, leia kõik pikad pliiatsid või leia kõik kollast värvi esemed jne).
- 2) Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni.
- 3) Juhendamisel määrab enda ja esemete asukoha ruumisteiste esemete suhtes sõnadega peal, all, sees, taga või ees.
- 4) Nimetab ja kasutab ööpäeva osade määramisel sõnu öö ja päev.
- 5) Suudab leida ja nimetada, milline kahest eritüübilisest esemest on suurem-väiksem, pikem-lühem.
- 6) Leiab ümbritsevast keskkonnast etteantud kujundi abil (ring, ruut, kolmnurk) samakujulisi esemeid.
- 7) Koostab lihtsamat mustirida (värv, vormi või suuruse vaheldumine) kujundeid kasutades.

5 aastane laps:

- 1) Võrdsustab antud erinevate esemete hulgad paaride moodustamise teel esemeid ümber paigutades (igale jänesele üks porgand).
- 2) Kasutab esemete hulki paardesse seades ning otsustab, mida on rohkem kui, vähem kui võrdselt (ühepalju).
- 3) Tutvub arvudega 10 ni.
- 4) Nimetab inimese või eseme asukoha teise inimese või eseme suhtes, kasutades õigesti sõnu üleval, keskel.
- 5) Nimetab erinevaid päeva osi (hommik, lõuna, õhtu) ja toob abistavate küsimuste põhjal näiteid oma tegevuste kohta päeva eri aegadel.
- 6) Küsimuse põhjal kirjeldab, millised osutatud ümbritsevatest esemetest on teistest suuremad, väiksemad, pikemad, lühemad, laiemad, kitsamad, kõrgemad, madalamad.
- 7) Leiab, kas kaks antud kujundit on sama-või erisugused, ning kirjeldab nende kujundite erinevusi nurkade olemasolu, arvu, kujundi suuruse ja värvuse alusel (ring, ruut, kolmnurk).

6 aastane laps:

- 1) Leiab esemete kuuluvust või mittekuuluvust hulka erinevate tunnuste järgi (suurus, värv, kuju ja otstarve alusel) mängukarud ja lennuk-lennuk ei kuulu siia hulka, ta on transpordivahend: valge lill-kuuluvus hulka on valitud värvi põhjal.
- 2) Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni.
- 3) Nimetab antud arvule eelnevat/järgnevat arvu.
- 4) Tunneb numbrimärke.
- 5) Võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.
- 6) Kirjeldab inimese või eseme asukohta teise inimese või eseme suhtes, kasutades õigesti sõnu; kõrval, ääres.
- 7) Nimetab õiges järjekorras kõik nädalapäevad ja toob küsimuste abil näiteid oma tegevuste kohta, kasutades mõisteid; eile, täna, homme.
- 8) Nimetab etteantud esemetest on lühem, pikem või ühepikkune (laiem-kitsam-ühelaiused, suurem-väiksem-ühesuurused, paksem- peenem-ühepaksused, madal-kõrge-ühekõrgused).
- 9) Mõõdab esemete pikkust, laiust, kõrgust ja objektidevahelist kaugust kokkulepitud vahendite pikkuse abil (nöör, pulk, sammud jne.)
- 10) Moodustab erinevaid vahendeid (pulgad, kõrred, paelad) teeb etteantud kujundiga samasuguse kujundi.

7 aastane laps:

- 1) Määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi.
- 1) Võrdleb hulki, kasutades mõisteid: rohkem, vähem, võrdselt.
- 2) Teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1-12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada.
- 3) Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +,-,=
- 4) Koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi.
- 5) Järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus,laius,kõrgus jm)
- 8) Rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi.
- 9) Kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil.
- 10) Oskab öelda kellaaega täistundides.
- 11) Nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja-päeva.
- 12) Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk,nöör vms)

- 13) Eristab enamkasutatavaid raha-ning mõõtühikuid (kroon, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse.
- 14) Leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab kujundeid.

7.4 Valdkond KUNST

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja –võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt
- 6) vaatleb kunstiseoseid ja kirjeldab nähtut.

Kunsti sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlemine kunstiteostest, kunstiteostest.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine ja korraldus:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovaalt kombineerida;

- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse osana, joonistatakse paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 7) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel

2 aastane laps:

- 1) juhendamisel muljub, tükeldab, vajutab voolimismaterjali auke;
- 2) joonistab (kriitseldab) vaid ettenähtud kohta ja ta käsi on liikuvam ning vabam, annab erineva pikkuse ja suunaga joonte nimetusi;
- 3) kannab pintsliga värvi paberile spontaansete liigutustega, kasutab juhendamisel näpuvärve erinevat suunda joonte tegemiseks ning oskab kasutada švammi või templit jäljendite tegemiseks, tunneb põhivärve;
- 4) oskab ettenäitamisel laduda erinevaid meisterdusmaterjale üksteise peale, järgi ja kõrvale, kortsutada ja rebida paberist tükikesi oma meisterdustööks;
- 5) julgeb osaleda kunstitegevuses, väljendab töö valmides positiivset emotsiooni ning naudib kunstitegevust ka omaalgatuslikult kriitseldades maapinnale, lumele ja liivale;

3 aastane laps:

- 1) tunneb voolimismaterjale, katsetab esmaseid töövõtteid ja kasutab abivahendeid juhendaja ettenäitamisel tehes auke, täppe, jooni;
- 2) oskab juhendaja abil kasutada pintsli ja näpuvärve, hoida õieti käes joonistusvahendeid tehes sihipäraseid kriipse, täppe ja lainelisi jooni ja neid omavahel kombineerida ning püsida paberi piirides;
- 3) eristab erinevaid meisterdamismaterjale (looduslik-, jääkmaterjal jm) ja oskab neid juhendaja ettenäitamisel või suulisel suunamisel eakohaselt kasutada;

- 4) suudab leida oma loominguliseks tööks ideid vaadates pilte, fotosid, raamatute illustratsioone, kuulates muinasjutte ja jutustusi;
- 5) tunneb rõõmu nii loomeprotsessist kui töö tulemusest, annab oma tööle nimetuse ja teab, et see on tema teos.

4 aastane laps:

- 1) voolib ümar- ja pikklikvorme andes edasi asjade ja esemete iseloomulikke tunnuseid ning laduda väiksemaid vorme üksteise peale ja sisse. Oskab kasutada voolimispulka voolimismaterjali tükeldamiseks;
- 2) kasutab mõningasel suunamisel erinevaid joonistusvahendeid, suudab kujutada naturile sarnaseid ja lähedasi esemeid või asju ning inimest;
- 3) oskab juhendamisel ja suunamisel pintsliga õieti töötada kasutades oma töös ka pintli erinevaid osi. Oskab kasutada suunamisel kattevärve kogu pinna katmiseks ja püsida paberi piirides;
- 4) oskab lõigata paberist mööda etteantud joont lihtsamaid kujundeid, kasutada liimipulka ette näidatud pinna katmisel liimiga ning ühendada juhendamisel erinevaid materjale (nt plastiliin käbiga). Oskab erinevaid pabereid kortsutada ja pooleks murda;
- 5) kaunistab tasapinnalisi esemeid valmis kujunditega, koostab mängudes ja vabas tegevuses (nt mosaiikmängud) lihtsaid mustreid;
- 6) oskab nimetada värve, lisaks tumedamaid ja heledamaid värvitoone. Valib ise tööks värvid ning oskab oma valikut elementaarsel viisil põhjendada;
- 7) oskab suunavate küsimuste abil analüüsida oma tööd, anda sellele hinnangu ja põhjendada miks töö meeldib.

5 aastane laps:

- 1) tunneb erinevaid voolimismaterjale ja oskab saadud algvormidest tähendusega objekte voolida ning juhendamisel lihtsamaid voolitud detaile omavahel ühendada;
- 2) kasutab iseseisvalt erinevaid joonistusvahendeid ja pliiatsiteritajat. Oskab tõmmata ühtlase joone lihtsa kujundi šablooni järgi ning värvimisel ületab piirjoont vaid minimaalselt;
- 3) oskab iseseisvalt pintsliga töötada, kasutada mitut värvi ja katta pindu. Juhendamisel lisab suurematele kujunditele ja objektidele väiksemaid detaile või rütme;
- 4) rebib ja lõikab paberist ribasid ja lihtsamaid kujundeid liimimiseks alusele. Voldib paberi neljaks, lükib nõõrile rütmilise jadana auguga esemeid, meisterdamisel oskab kasutada looduslike ja jääkmaterjale (nt kõrte torkamine plastiliini);

- 5) leiab juhendamisel oma töö täiendamiseks iseloomulikke detaile vaatluse ja võrdlemise teel ning korjab suunamisel meisterdamiseks või ruumi kaunistamiseks loodusliku materjali;
- 6) jutustab suunavate küsimuste põhjal pildil toimuva ja kujutatava kohta ning võrdleb erinevaid objekte nende suuruse, kuju, värvi ja asetuse põhjal;
- 7) vaatab oma algatusel raamatuillustratsioone ja kunstiteoseid, esitab nende kohta küsimusi ning avaldab arvamust.

6 aastane laps:

- 1) oskab nimetada erinevaid voolimismaterjale ja nende omadusi; oskab kasutada voolimispulka vormide õõnestamisel ja mustri tegemisel; juhendamisel oskab voolida ühest tükist venitades ning pigistades sellest välja terviku erinevaid osi; oskab siluda ühenduskohti ja ümarvorme õõnesvormideks muuta;
- 2) värvimisel püsib enamasti joone piirides ja suunamisel oskab kasutada pinna katmiseks kallutatud pliiatsi ning oskab edastada paberile emotsioone ja meeleolusid;
- 3) liigub pintsliga vabalt ja vajadusel kasutab oma töös kahe erineva jämedusega pintslit, oskab juhendamisel värve omavahel segada ning heledamaks/tumedamaks muuta;
- 4) oskab valida erinevate meisterdamismaterjalide vahel ja püüab neid omavahel sobitada; oskab voltida keerukamaid figuure;
- 5) ühendab oma töödes erinevad tegevusliigid ja nende tehnilised võtted üheks tervikuks; kasutab õppetöös õpitud tehnilisi võtteid ka vabas kunstitegevuses ning enamasti teeb oma töö lõpuni;
- 6) oskab anda suunamisel edasi erinevaid loodusnähtuste ja aastaegadele iseloomulikke tunnuseid ning kasutab ümbritsevat keskkonda inspiratsiooni allikana;
- 7) oskab kujundada väikestest detailidest lihtsamaid mustreid, märgata mustri rütmi ning ise mustrit jätkata; tunneb lihtsamaid eesti rahvusmotive;
- 8) annab ise oma tööle hinnangu ja põhjendab oma arvamust.

7 aastane laps:

- 1) leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
- 2) väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid;
- 3) kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;
- 4) kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu;
- 5) keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;

- 6) loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
- 7) koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks;
- 8) kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

7.5 Valdkond MUUSIKA

Õppe- ja kavatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Muusika sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine
- 4) pillimäng

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine ja korraldus:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne*, *Kunst* jne; muusika on igapäevaolu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud, mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel

2 aastane laps:

- 1) tunneb huvi muusikalise tegevuse vastu;
- 2) püüab lihtsamaid laule järele laulda;
- 3) mängib kehapillidel (plaksutab, patsutab), kõristiga;
- 4) liigub vabalt õpetaja järgi.

3 aastane laps:

- 1) kuulab ja jälgib õpetaja laulu;
- 2) sooritab koos õpetajaga lihtsamaid liikumisi;
- 3) tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast;
- 4) mängib kaasa muusikapalale kehapillil:

4 aastane laps:

- 1) huvitub muusikalisest tegevusest, püüab kaasa laulda;
- 2) liigub koos õpetajaga vastavalt muusika iseloomule, meetrumile;
- 3) reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule;
- 4) mängib kaasa keha- või rütmipillidel

5 aastane laps:

- 1) laulab rühmaga samas tempos, laulab peast lihtsamaid laule
- 2) väljendab liikumise kaudu muusika meeleolu, kasutab eakohaseid tantsuelemente;
- 3) tunneb tuttavat muusikat, väljendab kontrastseid meeleolusid liigutuste abil;
- 4) oskab kasutada rütmipillidel mängides õigeid mänguvõtteid.

6 aastane laps:

- 1) kuulab tähelepanelikult muusika pala, iseloomustab, väljendab liikumise, laulmise, pillimängu kaudu;
- 2) laulab ilmekalt ja emotsionaalselt, oskab kuulata ja juhtida oma häält;
- 3) sooritab liigutusi rütmikalt ja täpselt, muudab liikumist vastavalt muusika iseloomule;
- 4) oskab rütmipillidel mängida koos teistega kui ka üksinda.

7 aastane laps:

- 1) laulab ilmekalt loomuliku hääle ja vaba hingamisega;
- 2) laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas, ansambelis kui üksi;
- 3) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatavat iseloomustada;
- 4) eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- 5) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- 6) mängib eakohaseid rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;
- 7) mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansambelis;
- 8) liigub vastavalt muusika meeleolule;
- 9) väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu

7.6. Valdkond LIIKUMINE

Õppe- ja kasvatustöö eesmärgiks on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Liikumine sisu:

- 1) kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine ja korraldus:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;

- 2) rikastada lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused,
- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesistada põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

Õppe ja kasvatustegevuse tulemusel

2 aastane laps:

- 1) reageerib õpetaja korraldusele;
- 2) jälgendab täiskasvanut;
- 3) liigub vabalt

3 aastane laps:

- 1) õpib suhtlema ja ümbritsevat maailma tunnetama aktiivselt tegutsedes;
- 2) sooritab koos õpetajaga erinevaid liikumisviise, liigutusi, asendeid;
- 3) õpib kasutama liikumisel erinevaid vahendeid;
- 4) mängib vabas mängus iseseisvalt;

4 aastane laps:

- 1) täidab täiskasvanu korraldusi, imiteerib täiskasvanut, orienteerub ruumis;
- 2) sooritab harjutusi eri asendites ja erinevate vahenditega;
- 3) liigub meelsasti, erinevas tempos;
- 4) on julge, aktiivne;
- 5) arvestab rühmakaaslastega, leiab õiged riided.

5 aastane laps:

- 1) sooritab põhiliikumisi, teeb tasakaalu- ja osavusharjutusi,
- 2) mängib 2-4 reeglita liikumismänge, pingutab ühises tegevuses;
- 3) kasutab sihipäraselt abivahendeid;

- 4) sooritab imiteerivaid liigutusi vastavalt muusika iseloomule;
- 5) algatab iseseisvalt mängu, tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal;
- 6) järgib meeldetuletamise korral hügieeninõudeid;

6 aastane laps:

- 1) kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes;
- 2) sooritab tasakaalu-, koordineerimise- ja osavusharjutusi;
- 3) osaleb jõukohastes võistlus-, teatevõistlustes;
- 4) teeb vahenditega harjutusi eakohaselt õigesti
- 5) jäljendab iseseisva liikumisega erinevaid rütme, tempot;
- 6) nimetab sportlasi, vahendite nimetusi, kasutab ohutuid liikumisviise:

7 aastane laps:

- 1) keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
- 2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- 3) sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
- 4) sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- 5) säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- 6) kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- 7) matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;
- 8) sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi;
- 9) liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- 10) kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (linnid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);
- 11)mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
- 12) peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- 13) nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi:

8. ÜLDOSKUSED

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- 1) mänguoskused;

- 2) tunnetus- ja õpioskused;
- 3) sotsiaalsed oskused;
- 4) enesekohased oskused.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

8.1 Tunnetus- ja õpioskused

2 aastane laps:

- 1) hangib ümbrusest aktiivselt infot ning loob selle hankimiseks ise uusi võimalusi ;
- 2) keskendub lühikeseks ajaks ühele tegevusele ;
- 3) tunneb huvi raamatute vastu ja mõistab lihtsaid jutukesi ;
- 4) omandab uusi seoseid käelise tegevuse kaudu ;
- 5) kasutab omandatud teadmisi ,seoseid ja tegevusi sarnastes ülesannetes ja olukordades.

3 aastane laps:

- 1) leiab tegutsemisajendi ,plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga ;
- 2) plaanib osaliselt oma käitumist ja tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel ;
- 3) tegutseb vahetult nii konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega ;
- 4) on omandanud sõnavara ,mis võimaldab tal ennast väljendada ;
- 5) osaleb dialoogis.

4 aastane laps:

- 1) oskab osaliselt oma tegevusi plaanida ja organiseerida ;
- 2) plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme ;
- 3) saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest ;
- 4) osaleb ühistevõttes ja teeb koostööd teiste lastega ;
- 5) liigutab lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi ;
- 6) omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade ,kogetud emotsioonide ja kõne kaudu .

5 aastane laps:

- 1) tegutseb lühikest aega iseseisvalt ;

- 2) reguleerib oma käitumist ja emotsioone ;
- 3) tegutseb koos teistega ;
- 4) konstrueerib ,katsetab ja uurib erinevaid võimalusi ;
- 5) osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes ;
- 6)keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit ;
- 7)oskab vaadelda ning märgata detaile ,olulisi tunnuseid ja seoseid ;
- 8) omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu ;
- 9) tegutseb aktiivselt ning lahendab probleeme.

6 aastane laps:

- 1) plaanib oma igapäevategevusi ,seab eesmärged ning üritab alustatud tegevused lõpetada
- 2) suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20 – 30 minutiks ;
- 3) kasutab kõnet info saamiseks ;
- 4) järgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada ;
- 5) osaleb aktiivselt käelistes ja loovtegevustes ;
- 6) saab aru asjade suhetest ja omadustest ;
- 7) kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides.

7 aastane laps:

- 1) plaanib oma igapäevaseid tegevusi ,seab eesmärged ,tegutseb sihipäraselt ;
- 2) suudab reguleerida oma emotsioone ja käitumist ;
- 3) keskendub korruga mitmele tegevusele ;
- 4) seab täiskasvanu sõnalise juhendamise järgi eesmärged ;
- 5) katsetab ,konstrueerib ja uurib ;
- 6) kasutab eakaaslastega suheldes arutlevat dialoogi ;
- 7) kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist ;
- 8) suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida ,uurida ,esitada küsimusi ,avastada ja katsetada .

8.2 Sotsiaalsed oskused

2 aastane laps:

- 1) reageerib sõltuvalt situatsioonist ja ümbritsevate inimeste käitumisest ;

- 2) sööb ,joo ja riietub lahti valdavalt iseseisvalt ;
- 3) mõistab selgelt väljendatud keeldu „Ei tohi!” , „Ära tee!” jne.;
- 4) toetub võõrastega suheldes ja enesekindluse saavutamiseks tuttavale täiskasvanule .

3 aastane laps:

- 1) saab aru ,et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid ;
- 2) osaleb täiskasvanuga ühistegevustes ;
- 3) jagab oma asju ka teistega ;
- 4) loob sõprussuhteid nendega ,kellega on tihti koos ;
- 5) järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid .

4 aastane laps:

- 1) püüab vahel teisi abistada ja lohutada ;
- 2) osaleb lühikest aega ühistegevustes eakaaslastega ;
- 3) arvestab reegleid mängudes ja tegevustes ;
- 4) saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise reeglitest .

5 aastane laps:

- 1) hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid ;
- 2) naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust ;
- 3) aktseptib reegleid ,kogemusi ja muutusi ;
- 4) oskab avalikus kohas sobivalt käituda ning teab ,mida tohib mida mitte .

6 aastane laps:

- 1) tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ;
- 2) järgib mängudes ja tegevustes reegleid ;
- 3) järgib sotsiaalset rutiini ;
- 4) kujunevad esimesed sõprussuhted .

7 aastane laps:

- 1) mõistab teiste inimeste tundeid ;
- 2) loob sõprussuhteid ;
- 3) järgib rühmas reegleid ning arvestab rühma vajadusi ;

- 4) arutleb lihtsamate eetiliste probleemide üle ning teeb vahet hea ja halva vahel ;
- 5) tahab ja julgeb suhelda ;
- 6) oskab teistega arvestada ja teha koostööd ;
- 7) selgitab oma seisukohti;
- 8) järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.

8.3 Enesekohased oskused

2 aastane laps:

- 1) väljendab lihtsaid emotsioone ;
- 2) teadvustab ennast ,proovib ennast maksma panna ning oskab keelduda ja ei öelda;
- 3) üritab aru saada teiste inimeste seisukohtadest ,kuid tema tajud on enesekeskseid;
- 4) teab oma ees – j a perekonnanime ja elementaarseid viisakusreegleid;
- 5) tunneb huvi teiste laste vastu;
- 6) matkib täiskasvanu tegevusi.

3 aastane laps:

- 1) on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus;
- 2) väljendab tugevaid emotsioone;
- 3) enesekindlus on kõikuv ;vajab turvalisust ,tunnustust ,rutiini ja reegleid;
- 4) täidab igapäeva elu rutiini;
- 5) algatab vestlust eri partneritega erinevatel teemadel.

4 aastane laps:

- 1) väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone ,oma soove ,tahtmisi ja seisukohti;
- 2) tahab olla iseseisev;
- 3) saab hakkama eneseteenindamisega ;
- 4) seab endale mõningaid eesmärgi ja täidab neid;
- 5) väärtustab oma saavutusi kuid vajab täiskasvanu tähelepanu;
- 6) saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest.

5 aastane laps:

- 1) väljendab oma emotsioone ja räägib nendest;

- 2) suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt;
- 3) suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest;
- 4) on tundlik teiste hinnangute suhtes.

6 aastane laps:

- 1) seab endale eesmärke ja üritab neid ellu viia;
- 2) suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida;
- 3) on oma tegevustes orienteeritud tunnustusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele.

7 aastane laps:

- 1) vastutab rohkem oma tegevuse eest;
- 2) suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida;
- 3) suudab tegutseda iseseisvalt;
- 4) algatab mängu ja tegevusi;
- 5) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esimesed tööharjumused;
- 6) püüab kõigega hakkama saada;
- 7) talub muutusi ja vanematest eemalolekut;
- 8) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda.

8.4 Mänguoskused

2 aastane laps:

- 1) mängib teiste lastega lihtsamaid olukordi;
- 2) jäljendab mängus ümbritsevate inimeste tegevusi;
- 3) tegevus muutub sihikindlaks.

3 aastane laps:

- 1) kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning mälu pilte nii konstruktiivses mängus kui ka lihtsas rollimängus ;
- 2) mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid ;
- 3) matkib igapäeva olukordi ;
- 4) soovib tegutseda iseseisvalt ;
- 5) näeb ja mõistab tegevuse taga teatud isikut .

4 aastane laps:

- 1) kujuneb välja rollimäng ;
- 2) kujuneb huvi teatud mänguteemade vastu (kool , kauplus jne.) ;
- 3) üksi ja koosmäng on omavahel tihedalt seotud ;
- 4) olulist osa etendab mängu süžee .

5 aastane laps:

- 1) mõistab rohkem mängu sümboolset tähendust ;
- 2) tajub täpsemalt rollikäitumist ;
- 3) täidab keerulisemaid ja mitmekülgsemaid ülesandeid ;
- 4) on iseseisvam mängusüžeed luues ;
- 5) oskab olukordi ja isikuid välja mõelda ;
- 6) mängib koos kaaslastega kestvamalt ja sõbralikumalt .

6 aastane laps:

- 1) oskab ühendada eri allikatest saadud kogemusi ,teadmisi ja muljeid ;
- 2) mängusüžeed muutuvad keerulisemaks ;
- 3) loovad mängukeskkonna ,valivad vajalikud vahendid ;
- 4) suureneb koosmänguoskus ;
- 5) oluliseks muutub mängus kõne .

7 aastane laps:

- 1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma ;
- 2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi ,teadmisi ja erinevaid vahendeid ;
- 3) täidab mängudes erinevaid rolle ;
- 4) algatab erinevaid mänge ja arendab mängu sisu ;
- 5) järgib mängureegleid ;
- 6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ;
- 7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusemängus .

Lisa 1. Päevakava

Lisa 2. Planeeritud õppe- ja kasvatustegevused rühma nädala tegevuskavas

Lisa 3. Lapse arengu hindamise analüüs ja põhimõtted, korraldus

Lisa 4. Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted ja korraldus

Lisa 5. Laspsevanematega koostöö põhimõtted ja korraldus

Lisa 6. Lapse individuaalsuse kaart (I, II ja III tasand)

Lisa 7. Koolivalmiduse kaart

Lisa 8. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

KINNITATUD
Tallinna Muinasjutu Lasteaed
direktor 30.09.2013a
käskkirjaga nr. 1-2/7

Lisa 1. Tallinna Muinasjutu Lasteaia päevakava

Aeg	Tegevused
7.00-8.30	Kogunemine, mängud, hommikuring
8.30-9.00	Hommikusöök
9.00-10.45	Organiseeritud õppetegevused
10.45-11.50	Õuesviibimine
11.30-12.00	Sõimerühmade lõunasöök
12.00-12.30	Aiarühmade lõunasöök
13.00-15.00	Vaikne tund, lõunauinak
15.00-15.30	Virgumine, vaba tegevus, mäng
15.30-16.00	Õhtuode
16.00-19.00	Individuaalne töö, mäng, kojuminek

KINNITATUD
Tallinna Muinasjutu Lasteaed
direktor 30.09.2013a
käskkirjaga nr. 1-2/7

Lisa 2. Planeeritud õppe- ja kasvatustegevused rühma nädala tegevuskavas

Õppe- ja Kasvatustegevused valdkonniti	Sõimerühm 1,5-3-aastased lapsed	Eesti ja vene liitrühm 2-7-aastased lapsed
MINA JA KESKKOND	2	2-3
KEEL JA KÕNE	3	5
MATEMAATIKA	1	3
KUNST	2	3-4
MUUSIKA	2	2
EESTI KEEL		2
LIIKUMINE	2	2
Tegevuskordade arv nädalas	12	17-21

KINNITATUD
Tallinna Muinasjutu Lasteaed
direktor 30.09.2013a
käskkirjaga nr. 1-2/7

Lisa 3. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, korraldus

Lapse arengu hindamiseks on väljatöötatud eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused vastavalt lapse vanusele, tuginedes RÕK pt 8 ja lasteaia õppekava tegevuskavade eesmärkidele. Lapse arengut jälgivad, hindavad ja teevad kokkuvõtteid rühmaõpetajad.

Õpetaja teeb lapse arengust kokkuvõtteid üks kord **aastas, veebruarist-aprillini**, koostades iga lapse kohta kokkuvõtliku **kirjaliku arengukirjelduse** ja annab lapsevanemale sõnalise hinnangu tema lapse edusammude kohta lasteaias.

Arengukirjelduste koostamisel toetutakse lapse omandatud pädevustele, laste tööde vaatlustele, vestlusele lapsega, teiste last õpetavate pedagoogidega ja lapse perega. Arengukirjeldus toob välja lapse individuaalsuse, tema tugevad küljed, arenguvaldkonnad ja edasised tegutsemiseesmärgid õppe- ja kasvatustegevustes. **Koostöös lapsevanemaga** viiakse läbi vestlus rühmaõpetajate ja lapsevanemate vahel, kuhu vajadusel kaasatakse teisi pedagooge või erispetsialiste.

Rühmaõpetaja teeb lapse arengu jälgimisel ja hindamisel koostööd teiste lapsega tegelevate pedagoogidega ja logopeediga.

Lapse **koolivalmiduse hindamine** toimub lapse omandatud pädevustele toetudes ja koostöös lapsevanemaga. Koolivalmiduse väljaselgitamiseks rühma tasandil on väljatöötatud materjalid.

Õpetaja teeb kokkuvõtte rühma õppe- ja kasvatustegevusest, koondi laste arengutulemustest **üks kord õppeaastas** ja esitab selle pedagoogilise nõukogu koosolekul.

Õpetaja selgitab välja erivajaduse olemasolu lapse arengus, konsulteerib vastavate spetsialistidega, nõustab lapsevanemaid ja toetab last tema arengus lapse võimete koostöös teiste spetsialistidega.

Lasteaeda tülles seatakse sisse igale lapsele arengumapp, mis on aluseks arengu hindamisel kuni kooli minekuni.

Lapse arengu hindamisel kasutatakse järgmisi meetodeid:

vaatlusmeetodit

analüüsitakse laste töid

intervjueeritakse lapsi

lapse arengu õpitulemusi vanuse lõikes

Lapse arengut kirjeldatakse:

- lapsest lähtuvalt
- väärtustades saavutatut
- arvestades lapse individuaalset eripära

Lapse arengu hindamise ja arenguvestluse tulemus dokumenteeritakse „Isikuandmete kaitse seaduses” sätestatud tingimustel.

Lisa 4. Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, korraldus

Lasteaias käivad erivajadusega lapsed, kes suudavad tegutseda rühmaliikmena ja käituvad üldkehtivate normide järgi, osaledes igapäevategevustes oma võimete kohaselt. Õppekava on ühine kõigile lastele, kuid samas peab see arvestama iga lapse individuaalsust. Erivajadustega laps on laps, kelle võimetest, terviseseisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.

Õpetaja selgitab välja oma rühmas erivajadustega laste olemasolu laste arengut ja käitumist jälgides.

Õpetaja koostab vajadusel erivajadusega lapsele **individuaaltöö plaani** koostöös erispetsialistidega, et aidata teda järgi mahajäämuse osas või annab täiendavaid teadmisi ja ülesandeid andekatele lastele, mis on heakskiidetud pedagoogilises nõukogus.

Kui arst on lapsele **kehalise häire** puhul teinud ettekirjutuse, siis tegeleb temaga individuaalselt liikumisõpetaja korrigeerivate harjutuste sooritamiseks.

Kui lapsel on **kõnehäireid**, suunab õpetaja ta logopeedi konsultatsioonile.

Kui lapsel esineb **mahajäämusi mõne õppeaine omandamisel**, tegeleb temaga rühma õpetaja süvendatult vastavalt sellele lapsele koostatud individuaalõppe plaanile.

Kui laps on **musikaalne**, teeb temaga süvendatud individuaalset tööd muusikaõpetaja.

Kui laps on **andekas mõnes teises valdkonnas**, siis tegeleb temaga rühma õpetaja vastavalt sellele lapsele koostatud individuaalõppe plaanile.

Kui arst on lapsele **astma** puhul teinud ettekirjutuse, siis tegeleb temaga rühma õpetaja või vajadusel liikumisõpetaja vastavalt sellele lapsele koostatud individuaalõppe plaanile.

Kui arst on lapsele **allergia või suhkruhaiguse** puhul teinud ettekirjutuse, siis koostatakse koostöös lapsevanemaga lapsele individuaalne toidumenüü.

Erivajadustega lapse toetamisel osalevad rühma-, muusika- ja liikumisõpetaja, lapsevanemad ning õpetaja abid, mille toimimise eest vastutab lasteaia juhataja.

Erivajaduste kaardistamine

Kõikide lasteaia käivate laste erivajadused kaardistatakse.

Kaardistamist kajastavad dokumendid on:

Lapse individuaalne tervisetõend	Perearst
Lapse kõneuurimise tabel	Logopeed (sügisel lasteaia lapsi kontrollimas)
Lapse arengu hindamise tabel	Õpetajad
Päevik	Õpetajad

3. Individuaalsete plaanide koostamine erivajaduste rahuldamiseks.

- 4) Lapse erivajaduste ilmnemisel teavitatakse lapsevanemat.
- 5) Koostatakse lapsele individuaalse töö plaan erivajaduse rahuldamiseks, kaasates vajadusel eriala spetsialiste.
- 6) Plaane korrigeeritakse ja täiendatakse pidevalt lähtudes lapse arengust.
- 7) Muutused fikseeritakse arengu hindamise tabelis, lapse arengumapis.
- 8) Õppeaasta lõpus teeb õpetaja (spetsialist) kirjaliku kokkuvõtte lapse arengust õppeaasta jooksul.
- 9) Vajadusel suunatakse lapsevanem erialaspetsialistide konsultatsioonile.

4. Individuaalse töö toimumine erivajadustega lastega.

- 1) Toimub individuaaltööplaani (õppekava) alusel – koostab õpetaja.
- 2) Toimub vastavalt lasteaia päevakavale.
- 3) Kajastatakse individuaalse töö vihikus ja päevikus.

4.1. Lapse iseloomustus

Lapse nimi:

Sündinud:

Lasteaias alates:

MÄNGUOSKUSED

--

1.SOTSIAALNE ARENG:

--

2.VAIMNE ARENG

--

3. FÜÜSILINE ARENG

--

Tähelepanek:

.....
.....

Õpetaja: .....

Õpetaja: .....

Tallinna Muinasjutu Lasteaed tagab ..... õppeaastaks koha aiarühmas.

4.2. Lapse individuaalsuse kaart

I TASAND

Üldandmed lapse kohta

Nimi:

Sünniaeg:

Lasteasutus:

Rühma liik:

Kodune keel(ed):

Kaardi avamise aeg:

Lapsevanema nõusolek kaardi avamiseks:

1. Üld- ja peenmootorika, füüsiline areng

--

2. Eneseteenindus

Oskused ja abi vajadus

--

3. Silmaring, huvid ja motivatsioon

--

4. Mäng ja sotsiaalsed oskused

Mänguoskused, suhted kaaslastega/täiskasvanutega

--

5. Emotsionaalne seisund ja käitumine

--

6. Suhtlemine ja kõne

Mitteverbaalne ja verbaalne suhtlemine, kõne mõistmine ja kasutamine

7. Tunnetustegevus

Tähelepanu, tajude, mälu, mõtlemine

8. Kokkuvõtte arenguveestlusest ja kokkulepe edasiste tegevuste osas

9. Individualiseerimine ja diferentseerimine

Toetavad tegevused	Teostajad

Vajadus lapse pedagoogilis-psühholoogiliseks hindamiseks:

Kuupäev:

Õpetajad:

Lapsevanem:

II TASAND

Üldandmed lapse kohta

Nimi:

Sünniaeg:

Lasteasutus:

Rühma liik

Kodune keel(ed):

1. Õpetajate tähelepanekud ja soovitused

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad	Lapse tugevad küljed (oskused)	Arendamist vajavad küljed (soovitused)
Keel ja kõne		
Matemaatika		
Kunst		
Muusika		
Liikumine		
Koduloolised teemad		

2. Kõne uuringu tulemused

Valdkonnad	Lapse tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed, soovitused
Kõnesoov ja suhtlemine		
Kõne mõistmine		
Hääldus/sõnavara/lause		
Jutustamine		

3. Psühholoogilise uuringu tulemused (vt. Lisa.A)

Valdkonnad	Lapse tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed, soovitud
Tunnetusprotsessid ja võimed		
Sotsiaalsed oskused		
Enesekohased oskused		
Käitumine ja emotsionaalne seisund		Õpioskused

4. Teiste spetsialistide arvamused ja soovitud

--

5. Lapsevanema arvamus

--

6. Kokkuvõte ja soovitus tugiteenuste rakendamiseks

--

7. Rakendatavad tugiteenused

Tugiteenus	Tugiteenuse osutajad

Kuupäev:

Lapsevanem:

Erivajadustega laste tugiteenuste koordinaator (või lasteasutuse juhataja):

8. Rakendatud tugiteenus(t)e tulemuslikkus

Tugiteenuse osutaja	Hinnang	Soovitused

9. Kokkuvõtte ja ettepanekud

--

Kuupäev:

Lapsevanem:

Erivajadustega laste tugiteenuste koordinaator (või lasteasutuse juhataja):

III TASAND

Üldandmed lapse kohta

Nimi:

Sünniaeg:

Lasteasutus:

Rühma liik:

Kodune keel:

1. Haridusasutuse-väliste spetsialistide/komisjonide soovitus

Komisjon/spetsialist	Soovitused

2. Otsus eelnimetatud soovitude rakendamise kohta lasteasutuses

--

Kuupäev:

Lasteasutuse juhataja:

Lapsevanema nõusolek:

3. Rakendatavad tegevused ja tulemuslikkus

Tegevus	Teostaja	Tulemus

4. Kokkuvõtte ja ettepanekud

--

Kuupäev:

Lapsevanem:

Erivajadustega laste tugiteenuste koordinaator (või lasteasutuse juhataja):

Lisa 5. Lapsevanematega koostöö põhimõtted, korraldus

Pere on lasteaia partner kõigis tegevustes. Pere soovib lapsele parimat ja tahab, et lapsest saaks edukas ja loov inimene. Hea koostöö lapsevanemaga on aluseks lapse kohanemisele lasteaias ning turvatunde tekkimisele lasteaias viibides. Perekonnal on kanda kõige olulisem osa lapse kasvatajana. Tähtis on teha koostööd kõikide pereliikmetega, kes on lastega lähedastes suhetes. Lasteaed toetab, nõustab ja abistab lapsevanemat lapse arendamisel, kasvatamisel, ja õpetamisel.

Oluline on igapäevane vahetu suhtlemine õpetaja ja lapsevanema vahel. Võimalused suhtlemiseks ja info vahetamiseks kohandatakse vastavalt perekonna vajadustele ja eelistustele.

Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele.

Lasteaias toimuvatest sündmustest ja üritustest saab lapsevanem kõige esimese info otse rühma personalilt. Teavet saab lapsevanem ka meili teel ning rühma garderoobis olevalt stendilt.

Kaks korda aastas toimuvad lapsevanemate koosolekud. Sügisel ja kevadel. Sügiseseks peateemaks on eelseisva õppeaasta plaanid ja eesmärgid.

Sügisel ja kevadel täidetakse õpetajate ja spetsialistide poolt lapse arengukaart; kord aastas toimub arenguestlus iga lapse vanematega individuaalselt, kus lapsevanem saab teavet oma lapse edusammude kohta.

Meie ülesanne on:

1. **Tunda** perede eelistusi, huve, muresid ja traditsioone,
2. **Saada** rohkem teadmisi laste kodukultuurist, lapsevanemate teadmistest, oskustest ja vajadustest, selleks viia läbi küsitlusi, anketeerimisi
3. **Anda lapsevanemale** võimalus osaleda lasteaia kasvatustöös ja julgustada lapsevanemaid, selleks viia läbi ühisüritusi:
  - avatud uste päevi,

- pereõhtuid,
- mängupidusid,
- matku, jpm.

4. **Anda lastevanematele teadmisi** kõikidest kasvatusvaldkondadest, viia läbi:

- loenguid,
- seminare,
- praktikume jm.

Lasteaias toimuvad koostöövormid:

- Lastevanemate koosolekud kaks korda aastas kevadel ja sügisel
- Üldkoosolek
- Stendid rühmade juures
- Ühisüritused
- Avatud tunnid ja avatud uste päevad
- Arenguvestlused
- Lapsevanemate nõustamine
- Rühma lapsevanemate meililist ja teadete tahvel
- Individuaalsed vestlused vajadusel lapsevanemaga. Lapse arengutabelitega tutvumine, arenguvestlused, lapse kasvumapiga tutvumine(koostöö mapi koostamisel)
- Tagasiside saamine lastevanemate rahulolu uuriva küsitluse kaudu
- Iga rühma esindaja osalemine lastevanemate hoolekogus. Hoolekogu koosolekud toimuvad neli korda aastas

KINNITATUD
Tallinna Muinasjutu Lasteaed
direktor 30.09.2013a
käskkirjaga nr. 1-2/7

Lisa 6. Koolivalmiduse kaart

Lasteasutuse nimetus: Tallinna Muinasjutu Lasteaed

reg nr

1. Üldandmed lapse kohta

Nimi:

Sünniaeg (isikukood):

Rühma õppekeel:

Kodune keel(-d):

Lasteasutuses käidud aeg:

1. Üld – ja peenmotoorika

--

2. Eneseteenindus – oskused ja abi vajadus

--

3. Huvid ja motivatsioon

--

4. Mäng ja sotsiaalsed oskused – mänguoskused, suhted kaaslastega/ täiskasvanutega

--

5. Emotsionaalne seisund ja käitumine

--

6. Tunnetustegevus – tähelepanu, taju, mälu, mõtlemine

--

7. Kõne areng – mitteverbaalne ja verbaalne suhtlemine, kõne mõistmine ja kasutamine

--

8. Eeloscused eesti keeles ja matemaatikas, silmaring

--

9. Rakendatud tugiteenused

--

10. Kokkuvõte lapse koolivalmidusest

Lapse arengu tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed, soovitused
Arvamus koolivalmiduse kohta	

Pedagoogid:

Lasteasutuse direktor:

Kuupäev:

Lapsevanem /-d:

Kuupäev:

KINNITATUD
Tallinna Muinasjutu Lasteaed
direktor 30.09.2013a
käskkirjaga nr. 1-2/7

Lisa 7. Õppekava uuendamise kord

Lasteaia õppekava võib vastavalt vajadusele muuta ja täiustada, lähtuvalt püstitatud eesmärkidest ja õppe-kasvatustöö analüüsides väljatoodud suunistest

Õppekava on koostatud kolmeosalisena:

1. Üldosa, on koostatud kolmeks aastaks
2. Tegevuskava, koos rühmade õppekavadega, üheks õppeaastaks
3. Ainekavad (valdkonniti) võime muuta ja täiustada vastavalt pedagoogilise nõukogu otsusele üks kord aastas – augustikuus.